

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ

19 травня 2021 р. сектором міжнародних фінансових досліджень Інституту економіки та прогнозування НАН України було організовано і проведено (у Zoom-форматі) Міжнародну дискусійну платформу «Трансформація функцій держави в умовах глобалізації». Безперечна актуальність теми дискусійної платформи дозволила об'єднати майже 40 учасників заходу — представників наукових, управлінських, дипломатичних, викладацьких та експертних кіл з різних країн світу (України, Китаю, Великої Британії, Румунії, Молдови, Азербайджану, Грузії, Казахстану). Наукове спілкування в рамках Міжнародної дискусійної платформи сприяло конструктивному обміну думками щодо нинішніх місця та ролі держави в організації суспільного життя, з'ясуванню особливостей державного регулювання соціально-економічного розвитку різних країн в умовах пандемії COVID-19, а також формулюванню нових ідей щодо модернізації функцій держави під впливом глобалізаційних, цифровізаційних, кліматичних, демографічних та інших викликів сучасності.

Вибір теми вказаного міжнародного наукового заходу був не випадковим. Питання глобалізаційної трансформації функцій держави перебувають у полі зору науковців уже тривалий час, однак розгортання на початку 2020 р. пандемії COVID-19, а згодом — і глибокої коронакризи глобального характеру, надзвичайно їх загострили, причому як у науково-теоретичному, так і в прикладному аспекті, вчергове актуалізувавши проблеми якості та ефективності державного управління (підкреслимо, що в умовах нинішніх епідеміологічних загроз від них прямо залежать життя і здоров'я мільйонів людей).

Пандемія коронавірусу, яка через жорсткі локдауни та інші обмежувальні карантинні заходи на тривалий час практично «вимкнула» виробництво, торгівлю і переміщення людей з робочими, туристичними та іншими цілями, не лише окреслила межі глобалізаційних процесів — на перший план вийшла визначальна роль держави і національних урядів у подоланні епідеміологічних і соціально-економічних загроз. Протипандемічні карантинні заходи, діяльність в екстраординарних умовах національних систем охорони здоров'я та соціального захисту, антикризова підтримка ринків праці, працездатних людей, і особливо тих, хто втратив працездатність, проведення масштабної кампанії вакцинації населення — ось далеко не повний перелік сфер очевидних «провалів ринку», які виявила пандемія COVID-19.

Про те, що «провали ринку» в ході глобалізаційних процесів не зникають, а функції держави модернізуються, вимагаючи оптимального поєднання з діяльністю ринку, ще на початку 2000-х років зазначав Нобелівський лауреат Дж. Стігліц у своїй статті «Глобалізація та економічна роль держави у новому тисячолітті» (Stiglitz J. Globalization and the economic role of the state in the new millennium // *Industrial and Corporate Change*. — 2003. — Vol. 12. — No. 1. — P. 3—26 (doi: <https://doi.org/10.1093/icc/12.1.3>)). Відомий економіст підкреслював, що глобалізація висуває нові вимоги до національних держав, але багато в чому зменшує їх спроможність відповідати цим вимогам. На наш погляд, це абсолютно справедливо щодо соціально-економічного розвитку, однак нині дані питання потребують більш широкого суспільного виміру і нового осмислення.

Чимало відомих експертів і політиків наголошують на необхідності нового суспільного договору, що має одночасно задовольнити потреби людей і вирішити найгостріші проблеми сучасного суспільства. У постпандемічний період такий суспільний договір повинен ґрунтуватися на трьох надзвичайно важливих компонентах: захищеності, справедливому поділі можливостей і справедливому поділі ризиків (*Шафік М.* Что мы должны друг другу. Нам необходим новый общественный договор, соответствующий XXI веку // Журнал МВФ «Финансы и развитие». — 2021. — Июнь. — С. 53—55 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/fandd/2021/06/pdf/shafik.pdf>).

Ці та інші актуальні питання науки і практики стали предметом дослідження на Міжнародній дискусійній платформі «Трансформація функцій держави в умовах глобалізації». З огляду на важливість обговорюваних у ході дискусії тем, Редакційна колегія журналу прийняла рішення висвітлити цей непересічний науковий захід на сторінках нашого видання. Підготовлені учасниками платформи статті, які містять ґрунтовні підсумки її засідання, публікуємо в № 7 і № 8 за 2021 р.

Сподіваємося, для читачів вони не лише становитимуть значний науковий інтерес, але й будуть стимулом для подальших наукових пошуків і дискусій.

Редакційна колегія журналу